

La Diada de Cerdanya

Bona part dels esdeveniments festius que s'han exposat el dia d'avui són antics, i d'alguns no se'n coneix l'origen. Això els proporciona el caràcter de costum, fins i tot de ritus. I comporta que no es discuteixi sobre què es fa, ni menys encara si cal seguir fent la festa. La Diada de Cerdanya no és una festa antiga, en prou feines ha esdevingut una festa indiscutida i el que s'hi fa es replanteja, almenys en part, cada diada.

L'Institut d'Estudis Ceretans (IEC) neix durant el període de la transició a la democràcia a Espanya, l'any 1974, quan estava encara tot per fer i hi havia gent que volia participar activament en la construcció d'un nou tipus de societat. Aquest tipus de gent eren els que van crear l'IEC i aquest era l'esperit que els movia. La unitat de Cerdanya era i és una de les raons de ser de l'IEC; una unitat que reprenqués la catalanitat i la realitat de la comarca superant la partició de la comarca des del Tractat dels Pirineus el 1659 i la imposició cultural dels estats francès i espanyol.

Així doncs, els fundadors de l'IEC van creure que fóra útil que existís una diada festiva i alhora reivindicativa que aplegués els cerdans de banda i banda de la ratlla, ni que fos un cop a l'any.

L'any 1981 l'IEC organitza en solitari la primera Diada de Cerdanya, a Puigcerdà, a la plaça del Sol. Es fa un cartell que es reparteix per tota la comarca, es fa un parlament, ve a cantar la Marina Rosell, es fa un dinar popular i es convidava els alcaldes i regidors de tota la comarca, entre d'altres coses.

El cartell, que en ocasions ha estat el guanyador d'un concurs previ de cartells; el dinar popular, el parlament i el convidat a alcaldes i regidors comarcals ha estat una constant en totes les diades, tot i que darrerament el parlament ha perdut la transcendència que tenia i algun cop no s'ha fet. El parlament pretenia i pretén l'exaltació de la unitat cerdana per part d'algun personatge que s'hi avingüés. El dinar popular ha estat l'acte que ha tingut un èxit més constant; ha aplegat des de més d'un centenar de persones a més de cinc-cents; resulta un veritable moment de trobada i retrobament dels cerdans. El convidat als càrrecs públics de la vall ceretana ha buscat que la

Tomàs Torrent i
Palou, advocat i
president de
l'Institut d'Estudis
Ceretans

Diada de Cerdanya 2013 a Porta

unitat ceretana es construeixi també amb polítiques públiques comunes; la trobada sovint ha estat l'única ocasió en què es trobaven bona part dels polítics de la comarca i ha generat, quan ningú o enlloc no es parlava de la unitat comarcal, l'embrió de la consciència comarcal i de mica en mica de projectes concrets d'àmbit veritablement comarcal.

La inauguració d'algun carrer, plaça, font o llogarret a la població organitzadora de la Diada és també un tret característic de les diades.

L'any 1998 a la Diada de Cerdanya de Font-romeu la pràctica totalitat dels alcaldes de

la Cerdanya signen el Manifest de Font-romeu, en què es comprometen a crear un òrgan gestor comú que porti endavant actuacions comarcals. El seu valor no és jurídic –tot i que va tenir cert punt d'heroicitat, sobretot, per part dels ajuntaments francesos que el van signar, tenint en compte el grau de centralisme i intervencionisme de l'Estat francès–; va ser, si es vol, simbòlic, però expressava el que en realitat és més important per tirar endavant qualsevol projecte comú: la consciència, en aquest cas, de Cerdanya, de comarca i la voluntat de treballar plegats. L'any 2004 a Bolvir se signa l'acta de constitució de l'Assemblea General de Cerdanya –aquesta és la denominació que es va acordar pels ajuntaments– i el 2005 a Estavar se'n signen els estatuts; d'aquesta manera es culminava la voluntat que el 1998 s'expressava al Manifest de Font-romeu. A hores d'ara són pocs els municipis que no han signat els estatuts de l'Assemblea. L'Assemblea ha començat a adoptar acords, com ara la promoció turística conjunta, que ja s'ha començat a portar a terme, o la contribució per part dels municipis d'una quantitat de diners per al manteniment de la Diada de Cerdanya, que ja s'està fent efectiva –Oceja ja ha cobrat aquestes aportacions i alguns ajuntaments ja ho incorporen als pressupostos municipals ordinaris.

Si bé la Diada de Cerdanya la va començar organitzant l'IEC, la intenció era que els ajuntaments de Cerdanya n'assumissin també l'organització. I així va ser ja des de la segona Diada de Cerdanya, que va organitzar la població de Llo. Alhora sempre es va voler que l'organització fos a l'abast de tots els municipis, ni que fossin petits. A la primera etapa de les diades els ajuntaments hi participaren activament; es feien reunions amb els alcaldes i regidors comarcals per decidir qui faria la Diada l'any següent. La participació dels ajuntaments va anar minvant fins que els anys 2006 i 2007 no es va fer la Diada. El finançament i els recursos per fer la Diada va ser un dels principals motius pels quals cada cop es va fer més difícil trobar ajuntaments que volguessin assumir l'organització de la Diada.

El 2008 s'aconsegueix reiniciar l'organització de la Diada. Aquell any l'ajuntament d'Isòvol-All-Olopte n'assumeix l'organització. És sobretot amb la Diada de Bolvir, l'any 2009, que es replanteja la continuïtat de la Diada i els ajuntaments acorden que cal fer-la però plantegen

com a principal problema el finançament i recursos per organitzar-la. L'any 2010, a Ger, s'acorda un mecanisme de participació econòmica dels municipis per al seu manteniment. Aquesta segona etapa ha incorporat com a part de la Diada una jornada de xerrades, conferències i debat al voltant d'algun tema d'interès comarcal, per tal d'adoptar algun acord en relació amb aquest per part de l'Assemblea General de Cerdanya.

La Diada se sol celebrar el tercer diumenge de setembre, tot i que alguna vegada s'ha canviat el dia per conveniència de l'ajuntament organitzador. A vegades és dissabte i diumenge. Finalment, no volem deixar destacar que no sabem de cap comarca catalana que celebri una diada d'aquestes característiques. I això s'explica per la peculiaritat política i cultural de la comarca: la seva partició entre França i Espanya, i també entre Girona i Lleida.

Amb més de 30 edicions i amb renovada voluntat de perviure, potser la Diada de Cerdanya esdevindrà festa ancestral, costum de festa i encara reivindicació dels cerdans de banda i banda de la frontera.